

Labklājības ministrijas Dzimumu līdztiesības komitejas sanāksme
Skolas ielā 28, 2.korp. 3.stāva zālē

PROTOKOLS Nr. 16

Rīgā,

2014.gada 13.jūnijs, plkst. 10:00

Sēdi vada:

Ingus Alliks, Labklājības ministrijas (LM) valsts sekretāra vietnieks, Dzimumu līdztiesības komitejas (Komiteja) vadītājs.

Sēdē piedalās:

Agnese Gaile, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vecākā eksperte;
Pēteris Leiškalns, Latvijas darba devēju konfederācijas (LDDK) Sociālās drošības un veselības aizsardzības eksperts;

Gundega Krastiņa, Satiksmes ministrijas (SM) Finanšu un attīstības plānošanas departamenta vecākā referente;

Inga Birzniece, Veselības ministrijas (VM) Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vadītāja;

Alise Zālīte, Ārlietu ministrijas (AM) Humanitāro jautājumu nodaļa;

Ilze Slokenberga, Zemkopības ministrijas (ZM) Stratēģijas analīzes nodaļas vadītāja vietniece;

Renāte Rūse, Ārlietu ministrijas Ministru kabineta (MK) pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja vecākā referente - MK pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību organizācijās biroja vecākās referentes Natālijas Freimanis vietā;

Laila Balga, Sieviešu tiesību institūta valdes priekšsēdētāja;

Jānis Ušpelis, Ekonomikas ministrijas (EM) Tautsaimniecības strukturpolitikas departamenta vecākais referents;

Sandris Rāgs, Tieslietu ministrijas (TM) Civiltiesību departamenta Vispārējo civiltiesību nodaļas juriskonsults;

Edīte Kalniņa, Latvijas Dzimumu līdztiesības apvienības (LDzLA) valdes priekšsēdētāja, Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju tīkls (LSOST);

Solvita Vēvere, Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta direktore;

Evija Papule, Izglītības un Zinātnas ministrijas (IZM) Valsts sekretāra vietniece – Izglītības departamenta direktore;

Inta Poudžiunas, nodibinājuma „Talsu novada krīžu centrs” psiholoģe;

Daira Jātniece, Latvijas Lauku sieviešu apvienības pārstāve;

Ilze Muceniece, Aizsardzības ministrijas (AiM) Personāla attīstības departamenta Personāla nodaļas vadītāja, Ilonas Dreģes, AiM Valsts sekretāra vietnieces administratīvajos un juridiskajos jautājumos vietā.

Pieaicinātie eksperti:

Maija Pauniņa, Slimību profilakses un kontroles centra Veselības veicināšanas nodaļas sabiedrības veselības analītiķe;

Inese Arzova, VM Veselības aprūpes departamenta Ārstniecības kvalitātes nodaļas vecākā referente;

Ineta Upeniece, Valsts izglītības satura centra Izglītības satura departamenta Vispārējā izglītības satura nodrošinājuma nodaļas vadītāja vietniece.

Sēdē nepiedalās:

Annele Tetere, RCS „Marta”, politikas koordinatore;

Iluta Lāce, biedrības „Resursu centrs sievietēm „Marta”” (RCS „Marta”) vadītāja;

Daina Mežeca, Ziemeļu Ministru padomes (ZMP) biroja Latvijā padomniece;

Silvija Šimfa, Latvijas Pašvaldību savienība, padomniece veselības un sociālajos jautājumos;

Šarlote Bērziņa – Tiesībsarga (TS) biroja juriste;

Inete Ielīte, biedrības „Latvijas Bērnu forums” pārstāve;

Maiga Dzērvīte, LSOST valdes locekle, Jauno Pensionāru biedrības pārstāve;

Līvija Marcinkēviča, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) priekšsēdētāja vietniece;

Maija Brunava, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) Budžeta un finanšu departamenta Budžeta nodaļas finanšu analītiķe.

Citi dalībnieki:

Ilze Bandere, Biedrība „Papardes zieds”;

Linda Pavlovska, Biedrība „Papardes zieds”;

Jeļena Korņetova, Vecāku sabiedriskā kustība „Dzimta”

Laura Riekstiņa, Rīgas Latviešu biedrība;

Daira Jātniece, Latvijas Lauku sieviešu apvienība;

Ieva Bērziņa, „Latviešu identitātes atbalsta biedrības” pārstāve;

Daina Kazāka, Latvijas Republikas Saeimas deputāte;

Ieva Valtere, žurnāla „Kas Jauns” žurnāliste.

Sēdi protokolē: Lauma Rozīte-Torpe, Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vecākā referente.

Darba kārtība

I.Alliks atklāj Dzimumu līdztiesības komitejas sanākumi un informē par darba kārtību.

1. Informācija par Labklājības ministrijas plānotajiem pasākumiem saistībā ar Latvijas prezidentūru Eiropas Padomē 2015.gadā (I.Tāre – LM)
2. Informācija par Eiropas Parlamenta deputātes Ulrikes Lunacek ziņojumu "Par Eiropas Savienības ceļvedi homofobijas un ar dzimumorientāciju un dzimumidentitāti saistītas diskriminācijas apkarošanai" (S.Vēvere - KM)
3. Veselības ministrijas aktivitātes veselības veicināšanā seksuālās un reproduktīvās veselības jomā, Izglītības un zinātnes ministrijas informācija par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem izglītības procesā (Eiropas Parlamenta deputātes Edītes Estrelas ziņojuma "Par seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām" kontekstā) (M.Pauniņa - SPKC, E.Papule – IZM, I.Upeniece - VISC)

I.Alliks aicina sēdes dalībniekus akceptēt darba kārtību un pāriet pie darba kārtības 1.jautājuma.

1. Informācija par Labklājības ministrijas plānotajiem pasākumiem saistībā ar Latvijas prezidentūru Eiropas Padomē 2015.gadā (I.Tāre – LM)

I.Tāre informē, ka Ministru kabinets (MK) ir vienojies par finansējuma piešķiršanu nevalstisko organizāciju rīkotajiem pasākumiem Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības (ES) Padomē laikā un tiek organizēts projektu konkurss sabiedriskajām organizācijām. Projektu konkursā nevalstiskajām organizācijām tiks sniegts līdzfinansējums projektu īstenošanai 95% apmērā. Atlasītie projekti tiks īstenoti Latvijas prezidentūras laikā, proti, no 2015.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam. Kopumā projektu konkursam 2015.gada budžetā paredzēti 198 082 eiro. Par projektu konkursa administrēšanu, to skaitā par tā nolikumu, atbildīgs Sabiedrības integrācijas fonds. Tiklīdz LM būs pieejama ar projektu konkursu saistītā dokumentācija, LM izsūtīs informāciju organizācijām, ar kurām ministrijai ir sadarbības memorands, tai skaitā Komitejas dalībniekiem.

Patlaban tiek veidots LV kopējais pasākumu plāns prezidentūras laikā gan Latvijā, gan ārpus Latvijas plānotajiem notikumiem un MK tuvākajās nedēļās tiks skatīts informatīvais ziņojums ar provizorisko pasākumu plānu. Dzimumu līdztiesības un vienlīdzīgu iespēju jomā plānots organizēt Augsta līmeņa dzimumu līdztiesības ekspertu tikšanos, kā arī Augsta līmeņa Invaliditātes jautājumu ekspertu tikšanos piesaistot gan ministrus, gan ekspertus un NVO pārstāvjus. Vienlaikus turpinās finansējuma piesaistes jautājuma risināšana, maksimāli cenšoties piesaistīt Eiropas Komisijas līdzfinansējumu. 2015.gads ir Attīstības sadarbības gads ES un Ārlietu ministrija ir atbildīgā institūcija par pasākumu organizēšanu Attīstības sadarbības gada ietvaros. I.Tāre informē, ka Rīgā tiek plānota Eiropas gada atklāšanas konference par dzimumu līdztiesības tēmu. No ārpus LV plānotajiem pasākumiem – Briselē 2015.gada jūnijā Eiropas dzimumu līdztiesības institūts sadarbībā ar LV organizē konferenci par Dzimumu līdztiesības indeksu.

I.Tāre aicina organizācijas būt aktīvām un piedalīties projektu konkursā, īpaši ņemot vērā to, ka dzimumu līdztiesības jautājumi sasaucas ar LV prezidentūras prioritātēm. Sīkāk par projekta konkursu iespējams interesēties Latvijas Prezidentūras ES Padomē sekretariātā.

S.Vēvere piebilst, ka atsevišķi pieejama arī līdzfinansējuma programma.

I.Slokenberga vaicā, vai informatīvais ziņojums jau izsludināts valsts sekretāru sanāksmē.

I.Tāre atbild, ka sekretariāts ir sagatavojis pirmos ekspertu līmeņa projektus par loģistikas jautājumiem.

I.Slokenberga interesējas, vai tas tiks saskaņots ar ministrijām un sabiedriskajām organizācijām.

I.Tāre atbild, ka ar ministrijām noteikti.

I.Slokenberga jautā, ko nozīmē augsta līmeņa eksperti.

I.Tāre – līdzīgi kā citās politikas jomās ES formālās sanāksmes, tādas kā darba grupas vai komitejas, iesaista attiecīgās jomas ekspertus augstākajā līmenī – šie pārstāvji bieži ir departamenta direktori vai valsts sekretāra vietnieki.

I.Slokenberga vaicā, vai tās iekļauj sabiedriskās organizācijas.

I.Tāre atbild, ka ES formālās sanāksmes nav sabiedrisko organizāciju sanāksmes.

I.Slokenberga vaicā, vai tās konsultējas ar sabiedriskajām organizācijām.

I.Alliks atbild, ka Latvijas valstī jebkurā politikas jomā, tai skaitā dzimumu līdztiesības jomā, ir apstiprināti politikas plānošanas vai rīcībpolitikas dokumenti un ar šiem dokumentiem strādā konkrētas valdības nozīmētas amatpersonas vai ministrijas, kuras ir atbildīgas par konkrētu nozaru politiku. Dzimumu līdztiesības politika ir caurvijoša, horizontāla politika, taču arī par tās īstenošanu valstī ir atbildīgas konkrētas amatpersonas un konkrētas ministrijas.

Nolemj:

Informāciju pieņemt zināšanai

2. Informācija par Eiropas Parlamenta deputātes Ulrikes Lunacek ziņojumu "Par Eiropas Savienības ceļvedi homofobijas un ar dzimumorientāciju un dzimumidentitāti saistītas diskriminācijas apkarošanai" (S.Vēvere - KM)

I.Alliks informē, ka 2. un 3. jautājums Komitejas darba kārtībā iekļauts pēc Komitejas locekles I.Slokenbergas lūguma un dod vārdu S.Vēverei (KM).

S.Vēvere informē, ka konkrēto ziņojumu un attiecīgi rezolūciju apstiprināja Eiropas Parlamenta (EP) deputāti – sākumā EP Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejā un pēc tam parlamenta sesijā un LV neviena ministrija nav tieši saistīta ar šo ziņojumu.

EP deputāte Ulrike Lunacek ir sagatavojusi ziņojumu par homofobiju un diskrimināciju seksuālās orientācijas un dzimumidentitātes dēļ, atsaucoties uz to, ka EP jau 10 reizes kopš 2011.gada ir aicinājis Eiropas Komisiju (EK) izstrādāt dokumentu, kas LGBTI personu (lesbietes, geji, biseksuāļi, tranpersonas un interseksuāļi) tiesības aizsargātu visaptveroši.

LV ar rezolūcijā paustajiem aicinājumiem netieša saistība varētu būt, turpinot darbu pie Eiropas Padomes direktīvas ieviešanas, kas paredz ieviest vienlīdzīgas attieksmes principu pret visiem cilvēkiem neatkarīgi no reliģiskās piederības vai citas pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas (Anti diskriminācijas direktīva). Darbs pie šīs direktīvas ilgst jau 5 gadus, taču pateicoties politiskās varas maiņai Vācijā un Čehijā, kas iepriekš bija uzlikušas veto direktīvas tālākai virzībai, ļoti iespējams, ka tieši LV prezidentūras laikā ar šo direktīvu būs intensīvs darbs.

Darbs pie citiem dokumentiem šajā jomā varētu notikt tikai gadījumā, ja EK nāk klajā ar priekšlikumu regulas, direktīvas vai rekomendācijas izstrādei un iesniedz to ES Padomei – tad arī LV būtu iesaistīta darbā pie šāda dokumenta ieviešanas. Pagaidām EK ar šādu iniciatīvu nav nākusi klajā.

Lunačekas ziņojums un attiecīgi Parlamenta rezolūcija nosoda diskrimināciju dzimumorientācijas un dzimumidentitātes dēļ un pauž nožēlu, ka LGBTI tiesības netiek pilnīgi aizstāvētas ES ietvaros. Parlamenta rezolūcija ieteikuma formā mudina pievērst uzmanību diskriminācijas novēršanai pret LGBTI personām nodarbinātības, veselības aprūpes, preču un pakalpojumu pieejamības, jomās, attiecībā uz pārvietošanās brīvību, pulcēšanās un vārda brīvību, patvērumu, naida noziegumiem un naidīgiem izteikumiem. Atsevišķa sadaļa ir par transpersonām un interseksuāļiem. Dokuments kopumā aptver visas tās diskriminācijas novēršanas jomas, kurās darbojas KM un LM, taču ir detālāks.

S.Vēvere norāda, ka, lai gan ziņojuma paskaidrojumā minēts, ka arī LV tiek apspriestas iespējas izstrādāt plānu diskriminācijas novēršanai pret LGBTI personu, taču KM kā par šo diskriminācijas novēršanas jomu atbildīgā ministrija patlaban neplāno atsevišķa dokumenta izstrādi - LV tiek domāts par kopēja pretdiskriminācijas politikas mehānisma izveidi un diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ tiek skatīta kopējās pretdiskriminācijas politikas ietvaros.

S.Vēvere informē par Eiropas Pamattiesību aģentūras 2013.gadā publicēto pētījumu „Homofobija un diskriminācija ES dalībvalstīs dzimumorientācijas un dzimumidentitātes dēļ”, saskaņā, ar kuru 47% LGBTI personu jūtas diskriminētas, 26% cietuši no vardarbības, 20% tikušas diskriminētas nodarbinātības jomā. Attiecībā uz situāciju LV saskaņā ar Eurobarometra 2012.gada ziņojumu 26% LV iedzīvotāju uzskata, ka sabiedrībā ir izplatīta diskriminācija pret LGBTI personām. Balstoties uz TNS Latvija 2012.gada pētījumu, 67%

LV ekonomiski aktīvo iedzīvotāju uzskatu, ka Rīgā nebūtu jānorisinās seksuālo minoritāšu gājienam jeb praidam. S.Vēvere piebilst, ka LV būtiski turpināt veicināt sabiedrības izpratni un izglītošanu, lai mazinātu fobiju pret šiem cilvēkiem. Šī mērķa īstenošanai KM sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu īsteno projektus EK programmas „PROGRESS” ietvaros - dažādības vadība, mērķgrupu izglītošana, sabiedrības informēšana uc. Darba vēl ļoti daudz, jo LV sabiedrībā pret LGBTI personām vērsta diskriminācija ir ikdiena..

I.Slokenberga jautā, vai tiks ņemts vērā aptaujā minēto 67% sabiedrības locekļu viedoklis, ka Rīgā nebūtu jānorisinās seksuālo minoritāšu gājienam jeb praidam.

S.Vēvere uzskata, ka būtu jāveicina sabiedrības informētība un iecietība. LV sabiedrībā pastāv radikāli polarizēti uzskati un, īpaši, tas redzams attiecībā uz LGBTI personām, kā arī mazākumtautībām. Līdz ar to jāaicina sabiedrība būt iecietīgākiem, tolerantākiem un mazāk radikāliem.

D.Jātniece uzskata, ka dzīvojam polārā pasaulē un latviešiem pamatā ir tikums. Turklāt, ja sabiedrības daļai tiek pārņemta radikāla bļaušana, tad iešana gājienā arī ir protesta akcija.

D.Kazāka iebilst, ka tikums nenozīmē aizspriedumus vai iestāšanos pret cilvēktiesībām. Min piemēru, ka Lietuvas prezidentūras ES Padomē laikā norisinājās seksuālo minoritāšu gājieni un tas veicināja sabiedrības izglītošanu un līdz ar viedokļa maiņu un lielākas iecietības veidošanos. Pēc gājiena sabiedrības negatīvais viedoklis pret praidu ievērojami samazinājās.

I.Slokenberga lūdz paskaidrot, kas ir cilvēka pamattiesības.

I.Alliks atbild, ka cilvēka pamattiesības izriet no 1948.gadā Apvieno Nāciju organizācijā pieņemtās Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas. Informācija par cilvēka pamattiesībām ir arī Latvijas Republikas Satversmē 1998.gadā pieņemtajā II sadaļā. To apstiprina S.Rāgs, norādot, ka Satversmes II sadaļā gandrīz katrā punktā tiek uzsvērts, ka „ikvienam ir tiesības”.

S.Vēvere papildina, ka LV kā ES dalībvalsts ir apņēmusies darboties atbilstoši Lisabonas līgumam un no tā izrietošajiem dokumentiem.

E.Kalniņa aicina gan nevalstisko organizāciju, gan valsts institūciju pārstāvjus paust viedokļus atbilstoši tās institūcijas vai organizācijas politikai, kuru pārstāvēt Komitejas locekļi ir aicināti Komitejā. Ņemot vērā, ka valsts pārvalde strādā ES likumdošanas ietvaros, valsts amatpersonām jāpauž viedoklis atbilstoši savas deleģētās institūcijas politikai un tiesiskajam ietvaram.

I.Alliks piekrīt E.Kalniņas teiktajam un piebilst, ka dažkārt rodas jautājumi, vai atsevišķu valsts institūciju pārstāvji ir iepazinušies ar tiem dokumentiem, kurus ir akceptējusi valdība un Saeima. Valstī noteiktajā kārtībā apstiprinātās politikas ir saistošas ierēdņiem un būtu jāpauž, arī gadījumos, kad personīgais viedoklis ir atšķirīgs. Vienlaikus I.Alliks apstiprina, ka sabiedrisko organizāciju viedokļi un Komitejas locekļu viedokļu apmaiņa ir vēlama.

I.Poudžiunas piekrīt E.Kalniņai par sevis pārstāvētās organizācijas viedokļa paušanu un piebilst, ka ir gadījumi, kad organizāciju iekšienē ir dažādi viedokļi un tad būtu korekti, ja šīs konkrētās organizācijas gan nevalstiskās, gan valsts pārstāvis paustu visus pastāvošos viedokļus arī, ja tie nav vienoti. Kā piemēru min Latvijas Lauku sieviešu apvienību, kurā viedokļi ir atšķirīgi – līdzās pastāv viedoklis par ģimenes tiesību striktu aizstāvēšanu, kā arī viedoklis par dzimtes jēdzienu iepazīšanu un izzināšanu.

I.Poudžiunas arī norāda, ka ir Eiropas valstis, kas ir aprēķinājušas, ka izdevumi vardarbības traumatisko sekū novēršanai mērāmi miljonos un ir valstis, kurās finansējums šim mērķim ir lielāks nekā Latvijas gada budžets. Diemžēl stereotipiska domāšana un vardarbības izplatība sabiedrībā ir tieši korelējošas. Savukārt iecietība pret atšķirīgo un vardarbība ir ar mīnus zīmi korelējošas. Tādējādi - jo sabiedrība būs iecietīgāka pret

atšķirīgo, jo vardarbības Latvijas sabiedrībā būs mazāk un valstij būs jātērē mazāk līdzekļu vardarbības traumatisko seku novēršanai.

L.Balga uzskata, ka arī valsts ierēdņiem dažkārt pietrūkst zināšanu un izpratnes. Arī valsts ierēdņim būtu jābūt modernai, ES līmenī, tai skaitā šī ziņojuma līmenī attīstītai domāšanai un tas ir jāveicina, izglītojot profesionālā ziņā. L.Balga arī uzskata, ka trūkst masu mediju kultūras un masu mediji nereti pat veicina diskrimināciju. Tas ir ļoti būtiski, jo skatītājs bieži uztver medijos pausto burtiski – kā patiesību. Tāpēc būtu jānodrošina masu mediju apmācības. L.Balga arī pauž bažas, ka Latvijā no citām valstīm ienāk spēcīgas reliģiskās organizācijas, kas vēlas īstenot varu pār sabiedrību. L.Balga uzskata, ka Latvijas sabiedrība nav atvērta diskusijām ar diskriminētiem cilvēkiem.

P.Leiškalns uzskata, ka diskusija ir vērtīga un veicināma, lai Komitejas locekļu vidū saprastu viens otra viedokļus un, iespējams secinātu, kāpēc esam bijuši neiecietīgi.

Nolemj:

Informāciju pieņemt zināšanai

3. Veselības ministrijas aktivitātes veselības veicināšanā seksuālās un reproduktīvās veselības jomā, Izglītības un zinātnes ministrijas informācija par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem izglītības procesā (Eiropas Parlamenta deputātes Edītes Estrelas ziņojuma "Par seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām" kontekstā) (M.Pauniņa - SPKC, E.Papule – IZM)

I.Alliks dod vārdu A.Gailei, kura informē, ka ziņojuma "Par seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām" sagatavotājs ir EP deputāte E.Estrela, kura pārstāv Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteju. Ziņojums EP tika skatīts vairākkārt, taču netika pieņemts. Līdz ar to par šo ziņojumu iespējams runāt vien kā par iniciatīvu nevis kā EP rezolūciju vai aicinājumu dalībvalstīm.

M.Pauniņa (SPKC) informē par aktivitātēm veselības veicināšanas un seksuālās un reproduktīvās veselības jomā (skat. prezentāciju). Trīs būtiskākie darba virzieni - veselības veicināšana pašvaldībās, veselības veicināšanas aktivitātes un informatīvie pasākumi, ko īsteno SPKC un veselību veicinošā skolu tīkla atjaunošana. Pavasarī atklāts jauns informatīvs portāls www.grutnieciba.lv, kas sniedz jaunajiem vecākiem palīdzību bērna gaidīšanas posmā. Šogad izdoti jauni informatīvie materiāli seksuālās un reproduktīvās veselības jomā- „Aborts” un „Zīdīšanas ABC”. Visos Latvijas reģionos notiek veselību veicinošie pasākumi jauniešiem profesionālajās izglītības iestādēs par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem, kā arī izglītojoši pasākumi grūtniecēm un jaunajiem vecākiem par bērna zīdīšanu. Izsludināts iepirkuma konkurss divām mācību filmām par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem 5.-8.klašu skolēniem.

I.Birzniece (VM) piebilst, ka sabiedrības veselības veicināšanas pasākumiem kopš 2008.gada, iestājoties ekonomiskajai krīzei valstī, budžeta praktiski nebija un pasākumu bija ļoti maz, taču pēdējos gados ir piešķirts papildus finansējums no valsts budžeta līdzekļiem veselības veicināšanas pasākumu īstenošanai. 2013.gadā Slimību profilakses un kontroles centram tika piešķirti 62 745 Ls (aptuveni 89 tūkst. EUR), savukārt, 2014.gadā kopējais veselības veicināšanas valsts budžets ir 264 291 EUR. Visi pasākumi tiek īstenoti pieejamā budžeta ietvaros. VM nav vienīgā, kas īsteno veselības veicināšanas aktivitātes, iesaistās arī nevalstiskās organizācijas, kā arī pašvaldības, īpaši tās, kas iestājušās Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā, sniedzot savu ieguldījumu.

I.Alliks dod vārdu IZM un VISC:

I.Upeniece (VISC) informē, ka mācību saturs ir tematiski plašs un seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumi ir viens no veselības izglītības tematiem. Jautājumi iekļauti izglītības saturā pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības standartos, kas saskaņoti likumā noteiktajā kārtībā. Atbilstoši MK 2013.gada 24.septembra sēdes protokolam par informatīvo ziņojumu par mācību priekšmetu veselības mācība iekļaušanu vispārējās vidējās un profesionālās izglītības mācību programmā ir izpildīts punkts, kas paredz pilnveidot visu mācību priekšmetu programmu paraugus saskaņā ar VM un LM ieteikumiem un pedagogi varēs tās izmantot nākamajā mācību gadā.

2010.-2013.gadam tika īstenots visaptverošs projekts pedagogu profesionālajā pilnveidē, kura ietvaros jebkuras jomas pedagogam bija iespēja izvēlēties kursu veselības izglītības jomā, kurā tika skarti arī seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumi. Par veselības izglītības jautājumiem tiek veidoti atbalsta materiāli pedagogiem un mācību materiāli skolēniem. Visi ir brīvpieejami un atrodami VISC mājaslapā. Jaunākais no tiem būs izmantojams jaunajā mācību gadā un tā ir interaktīva mācību spēle 7.-9.klašu skolēniem un metodiskais materiāls pedagogiem par veselības izglītības un cilvēkdrošības jautājumiem. Tajā iekļautas tēmas, piemēram, risku apzināšanās un analīze, emocionālā inteliģence, atkarības, ceļu satiksmes noteikumi, brīvā laika pavadīšana, veselība un profilakse. Tematā Seksuālā un reproduktīvā veselība skarti jautājumi par izvēli un atbildību, attiecībām, lēmumu pieņemšanu, seksuāli transmisīvajām infekcijām, kontracepciju, ģimeni, attiecībām ģimenē un ar vienaudžiem, kā arī citiem pieaugušajiem.

12.jūnijā valsts sekretāru sanāsmē tika izsludināts ziņojums par civilās aizsardzības jeb cilvēkdrošības kursa ieviešanu – šis uzdevums IZM sadarbībā ar IeM ir MK uzdevums no 2007.gada, taču dažādu iemeslu dēļ, galvenokārt ekonomiskās krīzes dēļ, līdz šim nav īstenots. Cilvēkdrošības kurss nav atsevišķs mācību priekšmets, bet kurss, kurā saskaņā ar MK nolēmumu par iesaistītajām institūcijām citu starpā tiktu iekļauti jautājumi, kas attiecināmi arī uz dzimumu līdztiesību un seksuālo un reproduktīvo veselību.

Neviens izglītības satura dokuments LV netop bez sadarbības ar citām iesaistītajām valsts un nevalstiskajām organizācijām un profesionāļu iesaistes.

Tiks izstrādātas kursa Dzīvesziņa vadlīnijas un mācību un metodiskie materiāli, kas vērtībizglītības un veselības izglītības kontekstā varētu papildināt jau esošo mācību saturu un īpaši būtu orientēts uz profesionālās izglītības audzēkņiem.

D.Jātniece jautā, vai kurss ietver jautājumu arī par sekām, ko var izraisīt seksuālās attiecības – tas, ka no tām rodas bērni, ir skaidrs, bet vai tiek veidota izpratne, ka vēlāk par šiem bērniem arī jā rūpējas. D.Jātniece uzskata, ka tiek veidota sabiedrība, kurai pienākas un kam vajag, taču trūkst pašu atbildības. Ja bērns no 2 gadu vecuma iet bērnudārzā un vecāks to pats nemāca, tad pedagogiem būs jā māca, ka bērniem būs jā vāra ēst un jā kārtro drēbes.

E.Papule (IZM) atbild, ka pedagogi nevar vienpersonīgi pildīt sabiedrības funkcijas, īpaši, ja sabiedrībā trūkst tolerances un izpratnes, kā paust atšķirīgu viedokli. Problēma nav atšķirīgā viedoklī, bet tanī veidā, kā tas tiek pausts. E.Papule informē, ka mācību saturā ir iekļauti visdažādākie jautājumi, taču skolas izglītojošajiem pasākumiem jānotiek vienlaikus ar citām izglītojošām aktivitātēm – kā, piemēram, tām, ko minēja SPKC.

Nākotnē plānotie pasākumi tiks īstenoti 22.maijā apstiprināto Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam ietvaros un IZM tiek veidots atsevišķs rīcības plāns šo pamatnostādņu īstenošanai 2014.-2017.gadam, kas paredzēs konkrētus darbības pasākumus.

No š.g. 1.septembra profesionālajā izglītībā ieviests modulis „Veselības mācība” un Rīgas Stradiņa universitāte īsteno pedagogu profesionālo apmācību.

I.Slokenberga izsaka prieku par mācību priekšmetu „Dzīvesziņa”. E.Papule precizē, ka tas nav mācību priekšmets, bet kurss. I.Slokenberga norāda, ka skolās jau šobrīd notiek

aktivitātes, kas skar bērnu izglītošanu par seksu. Informē, ka ir metodika par zēnu un meiteņu grupām un citē metodiku.

E.Papule jautā, vai šis materiāls ir oficiāli pieejams VISC mājas lapā un kāds ir šis informācijas avots.

I.Slokenberga atbild, ka tas ir materiāls, ko lieto Resursu centrs sievietēm „Marta” un tas ir pieejams „Marta” mājas lapā, kā arī, ka „Marta” ar šo materiālu dodas uz skolām.

E.Papule uzskata, ka nepieciešams pārliecināties, vai šāds materiāls tiešām tiek izmantots skolās.

D.Kazāka piebilst, ka bez vecāku ziņas uz skolām nāk arī garīdznieki, teologi, līdz ar to būtu nepieciešams pārskatīt visu sistēmu.

I.Slokenberga norāda, ka gan pirmsskolas, gan vispārējās izglītības iestādē pirmkārt jājautā vecākiem, vai viņi piekrīt tam, kas tiks mācīts bērniem.

„Papardes zieda” pārstāve min, ka organizācija nedodas uz skolām pēc pašu iniciatīvas, bet gan pēc atkārtota izglītības iestādes lūguma.

J.Korņetova vaicā, vai Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam iekļauts, ka bērniem pirmsskolas izglītības iestādēs jāmaņa par prostitūciju.

E.Papule atbild, ka nē un aicina izmantot oficiālus un pārbaudītus avotus un pārliecināties personīgi, rūpīgi iepazīstoties ar apstiprinātajām pamatnostādnēm, lai izvairītos no viedokļa paušanas, kas balstīts nepārbaudītos faktos.

I.Bērziņa jautā, kāpēc MK apstiprinātajā ziņojumā par cilvēkdrošības kursu trūkst tēmas par gatavošanos ģimenes dzīvei.

I.Upeniece atbild, ka Ziņojumā nav runa par konkrētām tēmām, visi iekļautie temati ir provizoriski, jo pagaidām vēl nav sākta mācību kursa satura izstrāde.

I.Bērziņa aicina izvērtēt Latvijā aprobēto interešu izglītības jauniešu grupu metodiku, kas balstās uz pētījuma ‘Meiteņu un zēnu grupu metodes ietekme, darbs ar jauniešiem dzimumu līdztiesības veicināšanai Ālandu salās un Latvijā no dzimtes studiju un sociālās psiholoģijas skatupunkta’ un metodiskās rokasgrāmatas meiteņu un zēnu grupu vadītājiem, kas tiek izmantota interešu izglītībā visā Latvijā. I.Bērziņa aicina uz sabiedrības diskusiju par to.

D.Kazāka aicina izvērtēt arī, kā apejot iepirkumu vai konkursu finansējums programmas „Dzīvesziņa” izveidei piešķirts vienai organizācijai „Ābeļzieds” un kāda būs šī produkta, kas veidots par valsts budžeta naudu, kvalitāte.

Nolemj:

Informāciju pieņemt zināšanai.

Sēdi beidz plkst. 11:30

Komitejas priekšsēdētājs

I.Alliks

Protokolēja

L.Rozīte-Torpe